

Demansı Tanı, Alzheimeri Tanı

Tüm dünyada Eylül ayı Alzheimer ayı olarak, 21 Eylül de Alzheimer günü olarak kabul edilmekte ve bu ay boyunca bu önemli halk sağlığı sorunu için toplumda farkındalığın artırılmasına yönelik çeşitli aktiviteler yapılmaktadır. Bu yılki farkındalık aktivitelerinin teması da 'Demansı Tanı, Alzheimer'i Tanı' olarak belirlenmiştir.

Unutkanlık her yaştan kişinin sık bir yakınmasıdır. Unutkanlıktan yakınan özellikle genç yaştaki kişilerin yakınmalarının önemli bir kısmı özellikle B12 olmak üzere vitamin eksiklikleri, tiroid bozuklukları ve depresyon gibi tedavi edilebilir sebeplerle oluşturmaktadır. Unutkanlığı olan kişilerde tedavi edilebilir bu nedenlerin öncelikli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bir unutkanlığın demans olarak adlandırılabilmesi için kişilerin normalde kolaylıkla yaptığı günlük yaşam aktivitelerini etkileyen bilişsel kayıplara yol açması gerekmektedir. Demans tüm dünyada yaşlı nüfustaki engellilik ve bağımlılığın en büyük sebeplerinden biridir. Demansın da çeşitleri vardır. Alzheimer hastalığı en sık demans nedenidir. Alzheimer hastalığı sıklığı yaşlanan toplumlarla birlikte yıllar içinde de artmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre Tüm dünyada 50 milyon demans hastası vardır ve , 2030-2050 yılları arasındaki sıklığın önce 82 milyon ve sonra 152 milyona ulaşacağı öngörülmektedir.

Adamızdaki duruma bakacak olursak bu güne kadar Kıbrıs'da sadece güneyi içeren tahmini rakamlar bildirilmiştir. Alzheimer Europe-2012'de tahmini olarak Güney Kıbrıs'ta 11,250 demans hastası varlığını belirtmiştir. Kuzey Kıbrıs'ta dünyadaki yüzdeler ışığında hesapladığımız tahmini demanslı kişi sayı 2700'dür. Tüm ada genelinde ilk kez yüz yüze toplumun taranması ile tesbit edilen veriler Fakültemiz ve Gazimağusa Belediyesi işbirliği içinde geçtiğimiz yıl yapılan çalışma ile elde edilmiştir. Bu çalışmada Gazimağusa bölgesinde yaşayan 65 yaş üzerindeki kişiler arasından toplumu yansıtacak şekilde rastgele seçilen kişilere demans açısından tarama testleri yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre çalışmada yer alan kişilerin %40'ında tarama testlerine göre bir bilişsel yetmezlik durumu saptanmıştır. Daha ilginç bir bulgu olarak bilişsel yetmezliğe sahip kişilerin yarısından fazlasında kendisi veya ailesi durumun farkında değildi.

Bu bulgular da bize göstermektedir ki Alzheimer Hastalığı bizim toplumumuzda da önemli ve yaygın bir hastalıktır ve hastalığı tanımak teşhisi için atılacak en önemli adımdır. Alzheimer hastalığında en erken belirti yakın dönemle ilgili hafıza sorunudur. Eskilerin hatırlanıyor olması bizi yanıltmamalıdır. Hafıza sorunları yanında kişinin normal hayatta yaptığı kazanılmış beceriler olan giyinme, yemek yeme, alet kullanma becerilerini yapmaktan güçlük çekmesi, kişilik ile davranış değişiklikleri, dili kullanmada, konuşmaları anlamada

bozukluk, yol bulamama, hesap yapamama, içe kapanma ve canlı hayaller görme gibi belirtiler de gözlenebilmektedir. Bu belirtilere de aşına olmak hastalığın erken tanısı için çok değerlidir. Biliyoruz ki erken tanı ve tedavi hastalık seyrine olumlu katkı yapmaktadır.

Alzheimer hastalığı için en önemli risk faktoru yaştır. 65 yaş üstü her 8 kişiden birinde, 85 yaş üzerindeki kişilerde ise neredeyse her iki kişiden birinde görüldüğü belirtilmektedir. Ailede demansı olan birey olması da riski arttırmaktadır. Bunlar günümüzde kontrol edilemeyen risk faktörleri olmakla birlikte akılda bulundurulması gereken bir diğer konu da şudur ki kontrol edebileceğimiz risk faktörleri de mevcuttur. Duřuk eğitim seviyesine sahip olan ve diyabet, hipertansiyon, kolesterol yuksekligi, sigara kullanımı, şişmanlık gibi yoğun damarsal risk faktörlerine sahip kişilerde demansın ortaya çıkması daha kolay ve erken olmakta ayrıca seyir de olumsuz etkilenmektedir. Kontrol edebileceğimiz bu risk faktörlerinin önüne geçmek hastalığın daha iyi seyretmesinde oldukça önemlidir.

Doç. Dr. Amber Eker Bakkaloęlu

Doęu Akdeniz Üniversitesi Dr. Fazıl Kuuk Tıp Fakültesi Nöroloji